

NASZE WARTOŚCI LEŚNA WARSZTATOWNIA “KOŁO OGNIĄ”

Fundacja Edukacji Demokratycznej “Dmuchawiec”

Łódź, 2021

Czym chcemy się kierować w naszej codzienności? Na czym chcemy oprzeć swoją pracę?

przyroda, relacje, granice, samodzielność, radość

PRZYRODA

Wierzmy, że przebywanie w bliskości z naturą niesie ze sobą wiele pozytywnych skutków dla rozwoju dziecka.

Rozładowuje stres, wspomaga koncentrację i samoregulację. Doświadczenie przyrody wyostreza zmysły, wzmacnia organizm dziecka, pozwala mu na rozwijanie samodzielności i kreatywności. Znacząco sprzyja rozwojowi fizycznemu umożliwiając swobodną aktywność ruchową w urozmaiconym i zmiennym w czasie otoczeniu.

Przestrzeń lasu stale stawia przed dzieckiem wyzwania, dostarcza interesujących zjawisk - zachęcając je do rozwijania swoich pasji, czy podążania za swoją ciekawością poznawczą. Naturalne otoczenie sprzyja także tworzeniu satysfakcjonujących relacji społecznych - ucząc współpracy i wzajemnego zaufania, które budują się w obliczu naturalnych wyzwań stawianych przez przyrodę.

Las to też przede wszystkim źródło radości płynącej z przygody doświadczania świata na własnej skórze - błota, upadków, zadrapań, zapachów, zmiennych temperatur. Przyroda jako “tutorka” w naszej warsztatowni, buduje w dzieciach poczucie wiary we własne możliwości i kompetencje. Stajemy się częścią lasu, a on częścią nas. W naturalny sposób będziemy na siebie wzajemnie wpływać.

- **Dbanie o naturę** - wychodzimy z założenia, że aby budować postawę proekologiczną w dzieciach, musimy przede wszystkim umożliwić im jej bliższe poznanie i zrozumienie. Działając w myśl hasła **“Poznaj, pokochaj, dbaj”**
 - W swoich wyborach staramy się kierować postawą proekologiczną - jednak realizujemy ją w naszych granicach sanitarnych, logistycznych, finansowych i energetycznych
 - Segregujemy śmieci, kompostujemy resztki
 - Dbamy o przestrzeń i rzeczy na naszej bazie i dookoła nas, budując poczucie empatii dla otaczającego nas świata przyrody
 - Staramy się nie kupować nowych rzeczy, dając przedmiotom drugie życie
- **Ograniczamy ilość zabawek**
 - minimalizujemy ilość sklepowych zabawek/gier planszowych w bazie
- Budujemy relację ze **społecznością lokalną** (sąsiadami)
- **Uważność** - Skupiamy się na rozwijaniu w dzieciach uważności, mając na uwadze ich rozwój duchowy, ćwiczymy mindfulness i jogę
- Dbamy o **rozwój fizyczny** dzieci umożliwiając im korzystanie z różnorodnego terenu bazy, nie posiadamy jednak boiska, czy specjalistycznego sprzętu sportowego
- Zachęcamy do zdrowego odżywiania

- Spędzamy **czas na świeżym powietrzu** w różnorodnych warunkach pogodowych. Brudzimy się, mokniemy na deszczu, liżemy śnieg, łapiemy kleszcze, drapiemy ukąszenia komarów, przewracamy się i wpadamy w jeżyny. Siniaki, zadrapania, stłuczenia, brud, mokre skarpetki i ukąszenia owadów będą nieodłączną częścią naszej codzienności
 - Prosimy wszystkie osoby będące częścią warsztatowni “Koło ognia” o ubiór adekwatny do pogody
- **Edukacja przedmiotowa nie będzie na pierwszym miejscu** - doświadczanie przyrody może okazać się dla nas niejednokrotnie ważniejsze niż zajęcia edukacyjne. Oznacza to, że kosztem “godzin lekcyjnych” możemy zostać dłużej obserwując życie na martwym pniu, czy zjeżdżając z błotnej góry - nie zawsze będziemy w stanie dany materiał edukacyjny nadrobić w czasie zajęć.
- **Edukacja przedmiotowa** jest narzędziem do wspierania wszechstronnego rozwoju dziecka, nie celem samym w sobie
- W ramach granic **bezpieczeństwa** - jedzenie roślin znalezionych w lesie odbywa się jedynie pod nadzorem dorosłego
- **Rytm** - Staramy się żyć zgodnie z rytmem natury - ogród, pory roku, święta, celebracje

RELACJE

Wychodzimy z założenia, że **nie ma edukacji bez relacji**. W “Kole ognia” bardzo ważna jest rodzinna atmosfera, szczerłość i bliskość. Chcemy, żeby członkowie społeczności czuli się tu dobrze - każdy może być tutaj sobą. Tworzymy miejsce oparte na wzajemnym szacunku i podmiotowości członków społeczności. Tworzymy społeczność - wioskę, na którą składają się dzieci, tutorzy i rodzice. Wszyscy mówimy do siebie po imieniu. Wszyscy jesteście tu mile widziani.

Zakładamy, że głównymi kreatorami przestrzeni i rzeczywistości warsztatowni są tutorzy i dzieci. Rodziców zapraszamy do angażowania się w życie warsztatowni, dzielenia się swoimi pasjami, przebywania w naszej przestrzeni, w ramach zbudowanego już fundamentu wartości.

- **Wioska** - Dbamy o wspólnotę organizując zebrania, kręgi - w czasie, których każdy może opowiedzieć jak się czuje, czy podzielić się swoimi przeżyciami i przemyśleniami. Organizujemy wspólne rytuały - ogniska, śpiew, wspólny posiłek przy stole, świętowanie naszych urodzin, czy ważnych chwil w życiach dzieci.
- **Wspólnota pasji** - Tworzymy miejsce, w którym możesz się realizować, pokazać innym co potrafisz, wymieniać się zainteresowaniami. Rodzice, dzieci, tutorzy, czy przyjaciele Dmuchawca, mogą prowadzić warsztaty w dowolnej tematyce dla grupy. Uczymy się od siebie wzajemnie.
- **Szczerłość i zaufanie** - jeśli jakiś członek społeczności, czuje że jego potrzeby nie są zaspokajane - zapraszamy do poinformowania nas, tutorów, o tym fakcie i poproszenia o wsparcie. Mówimy o swoich potrzebach i oczekiwaniach.
- **Hierarchia** - Jesteśmy wspólnotą, wioską, w która działa w oparciu o hierarchię: zarząd fundacji - tutorzy - wspólnota rodziców i dzieci. Ważne decyzje dotyczące funkcjonowania warsztatowni podejmuje zarząd Fundacji “Dmuchawiec” (ze wsparciem tutorów), starając się usłyszeć potrzeby członków społeczności, nie gwarantując jednak ich spełnienia.
- **Indywidualność** - nie chcemy mierzyć wszystkich tą samą miarą
- **Asertywność** - Pomagamy dzieciom rozpoznawać i nazywać przeżywane emocje, precyzować swoje potrzeby i oczekiwania. Szanujemy ich autonomię i podejmowane decyzje, a także ich wypowiedziane “nie”. Zależy nam, by uczyły się bronięcia własnych granic i podejmowania decyzji w zgodzie ze sobą.

- **Konflikt** - przyjmujemy, że nieodłączną częścią budowania relacji są także sytuacje trudne i konfliktowe. Jako tutorzy pozwalamy dzieciom doświadczyć nieporozumienia, możemy pomóc im rozwiązać konflikt, jeśli o to poproszą - nie stajemy wtedy jednak w roli sądu orzekającego o winie. Pomagamy dzieciom, pełniąc rolę mediatora, pokazując im narzędzia służące do rozwiązywania konfliktów (opieramy się na narzędziach NVC).
- **Kultura osobista** Ważne jest dla nas, by dzieci z szacunkiem i empatią odnosiły się do drugiego człowieka - jeżeli dziecko krzyknie na tutora "wody!", ten poprosi go o inne sformułowanie prośby.
- **Empatia** - chcemy uwrażliwiać dzieci na potrzeby otoczenia, pomóc im zauważać, gdzie ich pomoc może być potrzebna. Chcemy wspierać w nich postawę życzliwości, czynności.
- **Rodzic i tutor** - w sytuacjach trudnych, wspólnie szukamy rozwiązań

GRANICE

Chcemy budować naszą warsztatownię w ramach granic i reguł wynikających z wartości i potrzeb członków naszej społeczności. Uznajemy, że "Twoja wolność kończy się tam, gdzie zaczyna się moja". Pragniemy uczyć siebie i dzieci jak rozpoznawać swoje potrzeby i emocje i pozostając w zgodzie z nimi - wyrażać swoją zgodę lub mówić "nie".

Szanujemy wzajemnie swoje granice, starając się odróżniać potrzeby od zachcianek (w zgodzie z myślą pedagogiczną J. Juula). Respektujemy granice dzieci, tutorów, rodziców, swoje własne. Uczymy dzieci szacunku do granic drugiego człowieka.

Uznajemy, że "Koło ognia" prowadzą tutorzy, bez których nasze miejsce, by nie istniało. Dlatego uznajemy poczucie bezpieczeństwa tutora za nadrzędne kryterium/wartość, do którego tutor może odwołać się w czasie aktywności dzieci. Oznacza to, że dajemy dzieciom wolność wyboru i działania w granicach bezpieczeństwa, które w zależności od sytuacji stawia tutor.

- **Bez czapeczki?** W ramach wolności dzieci, umożliwiając im samodzielne doświadczanie siebie - nie będziemy ich zmuszać do zakładania ubrań, których nie chcą założyć (czapek, szalików, butów itp.) - możemy rozmawiać o granicach rodzica/dziecka/ tutora i ustalić wspólnie rozwiązanie. Jednak domyślnie - jeśli dziecko zdecyduje definitywnie, że chce biegać boso lub zimą wędrować bez czapki - wyrażamy na to zgodę :)
- **Bezpieczeństwo** - Jeśli tutor uzna, że decyzja dziecka dotycząca ubioru/aktywności zagraża jego bezpieczeństwu, może nie wyrazić na nią zgody (np. brak nakrycia głowy przy skrajnym upale). Jeśli dziecko nie będzie w stanie respektować granic - nie powinno być członkiem społeczności leśnej warsztatowni.
- **Księga zasad** - tworzymy księgę, w której spisujemy zasady przyjęte przez społeczność leśną. Każde dziecko i tutor może zaproponować swoją zasadę na forum. Zasady nie są dane raz na zawsze.
- **Własne granice** - Szanujemy siebie i swój czas prywatny - tutorzy zajmują się sprawami zawodowymi w godzinach pracy i komunikują z rodzicami i dziećmi przez ustalone kanały informacyjne.
- **Przestrzeń osobista** - Nie naruszamy przestrzeni osobistej dziecka bez jego zgody (przytulanie, całowanie, łaskotki itp.).
- **Przemoc?** Nie zgadzamy się na przemoc fizyczną i psychiczną - jednak rozumiemy i dopuszczamy, że czasami agresja jest ostatnią dostępną strategią do bronięcia swoich granic w sytuacji dużego zagrożenia.

- **Wyznanie** - Leśna warsztatownia Dmuchawca jest miejscem neutralnym wyznaniowo, w którym każdy jest mile widziany. Uczymy się o różnych religiach, opowiadamy sobie z wypiekami na twarzy mity greckie, słowiańskie, czy przypowieści biblijne, inscenizujemy je, poznajemy święta obchodzone w różnych religiach i czerpiemy z ich tradycji

SAMODZIELNOŚĆ

Wierzmy, że dzieci są ludźmi z indywidualnymi kompetencjami, zdolnymi do samodzielności. Samodzielność i samostanowienie buduje poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości. Pozwala lepiej poznać siebie samego i na tej podstawie odnajdywać się w świecie. Zależy nam, by dzieci uczyły się podejmować decyzje i brać za nie odpowiedzialność. Dzieci mają możliwość podejmowania decyzji w ramach zasad panujących w warsztatowni, granic tutorów i innych dzieci.

W leśnej warsztatowni **dzieci bawią się bez nadzoru dorosłych, nie są stale obserwowane**. Mogą poruszać się swobodnie po terenie bazy, w ramach ogrodzenia. Mają przestrzeń na tworzenie własnych projektów, budowanie baz, organizowanie zabaw, czy po prostu schowanie się w krzakach przed światem :)

Staramy się wspierać dzieci w samodzielności, w zgodzie z myślą M. Montessori "Pomagamy zrobić to samemu".

- **Odkrywanie świata** - Staramy się nie podawać dzieciom gotowych odpowiedzi. Zostawiamy przestrzeń na samodzielne zdobywanie wiedzy - nie zagadujemy go informacjami, dajemy doświadczyć, samemu zbudować dane pojęcie, wiedzę. Pytamy dzieci o ich zdanie i opinie na różne tematy ("Jak myślisz? Co o tym sądzisz?")
- **Samooobsługa** - Nie wyręczamy dzieci w ubieraniu się. Uczymy się, jak wiązać buty, myć naczynia, nakrywać do stołu, szyć, prać, gotować proste potrawy. Uważamy, że dzieci mogą i powinny wziąć odpowiedzialność za przygotowanie swoich przyborów szkolnych (zeszyt, długopis, przekąski).
- **Narzędzia** - Dzieci będą mogły korzystać z narzędzi takich jak młotki, noże, siekiery, piły, wiertarki, zapalki - w zależności od posiadanych umiejętności samodzielnie lub w towarzystwie dorosłego.
- **Wyzwania** - Zachęcamy dzieci do podejmowania wyzwań - wspieramy je, by nie poddawały się od razu, motywujemy do osiągnięcia ich zamierzonego celu (np. przy pracach technicznych). Dzieci mogą prowadzić zebrania, imprezy, czy zajęcia, w tematach które je fascynują. Nauczyciel tworzy okazje edukacyjne na poziomie dziecka (koncepcja strefy najbliższego rozwoju L. Wygotskiego).
- **Uczenie się** - Pragniemy wyposażyć dzieci także w kompetencje samodzielnego zdobywania wiedzy i uczenia się (np. robienie notatek, poszukiwanie informacji w książkach, internecie).
- **Praca projektami** - Zajmujemy się tematami, które są bliskie i interesujące dla dzieci. Pomagamy dzieciom planować swoją pracę, współpracować w grupie, oceniać swoje postępy
- **Konflikty** - Pozostawiamy dzieciom przestrzeń do samodzielnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Zachęcamy je do szukania pomocy najpierw wśród rówieśników, a dopiero później u dorosłych.

RADOŚĆ

Radość jest podstawową wartością miejsca, które chcemy stworzyć, sposobem naszej pracy. Żartujemy, śmiejemy się, wygłupiamy. Bawimy się wspólnie i bardzo doceniamy zabawę swobodną dzieci, której nie może zabraknąć w naszym miejscu.

Radość jest motorem napędowym do uczenia się - wyzwala ciekawość, pozwala lepiej przyswajać pozyskiwane informacje i doświadczenia. Staramy się, by każdy w społeczności czuł się dobrze i cieszył się na myśl o przyjeździe do leśnej bazy :)!

- **Celebrujemy** wspólnie spędzany czas - kręgi, posiłki, ogniska, urodziny, ważne wydarzenia w życiu społeczności. Śpiewamy przy ogniu z instrumentami.
- **Twórczość** - Zachęcamy dzieci do ekspresji twórczej - do malowania, tańca, teatru, śpiewu.
- **Zachwyt** nad światem, który nas otacza i jego małymi cudami, jak krople rosy o poranku.
- Wszystkie **emocje** w "Kole ognia" są mile widziane i są w porządku - mogą być przyjemne lub nieprzyjemne, na wszystkie jest miejsce. Dajemy wybrzmieć wszystkim emocjom, wspierając dzieci w ich przeżywaniu i zachęcając je do szukania własnych strategii do opiekowania swoich emocji. W byciu razem jesteśmy **szczerzy** - płaczemy, krzyczymy i śmiejemy się w głos, staramy się nazywać uczucia, które nam towarzyszą, nie blokujemy emocji dzieci.
- **Równość** - Każde dziecko ma prawo do radości i zabawy - niezależnie od wieku, płci, wyglądu, czy stanu zdrowia.
- **Pozytywność** - Ucząc się, nie skupiamy się na błędach dzieci, a na ich mocnych stronach i sukcesach. Nie mamy ocen, chmurek i słoneczek za zachowanie, nie kreślimy uwag w dziecięcych zeszytach. Nauczyciele pomagają dostrzec dzieciom czynione przez nie postępy, motywując je w ten sposób do dalszego rozwoju.

opracowała mgr Anna Topolska-Koziarska